

Til: postmottak@oed.dep.no

Oslo, 04.01.2016

Høringssvar på forslag til endringer av energiloven § 4-2

Viser til Olje- og energidepartementets (OED) høringsnotat: Forslag til endringer i energiloven § 4-2 første og tredje ledd. Dette er Bellonas høringsvar på de foreslåtte endringer.

Bellona ble etablert i 1986 og er en uavhengig, ideell miljøstiftelse. Bellona har som formål å begrense klimaendringer, hindre forurensning og arbeide for økt økologisk forståelse og vern av natur, miljø og helse. Bellona fokuserer på markeder og muligheter i en karbonnegativ fremtid.

Bakgrunn og overordnede betraktninger

Det integrerte, nordiske kraftmarkedet er på vei inn i et overskudd av produksjonskapasitet. Selv med ventede korreksjoner som utfasing av svensk kjernekraft og en ønsket utvikling innen energieffektivisering ventes et tilbud som betraktelig overgår etterspørsel i nordisk kraftkontekst på kort til mellomlang sikt.

Kraftoverskuddet gir reduserte inntekter til kraftselskaper og reduserer incentivene til ny fornybarutvikling/-produksjon i det norske markedet. Samtidig bringer kraftoverskuddet betraktelige muligheter til både gode klimatiltak og ønsket omstilling. Bellona mener at vårt rene kraftoverskudd må bli selve motoren i det norske grønne skiftet, gjennom å styrke norsk verdiskapning utenfor petroleumsklyngen. Det er helt sentralt å ha et helhetlig politisk blikk på hvordan slik utvikling kan støttes frem på tvers av sektorer, ved å proaktivt tilrettelegge gjennom sektorspesifikke rammevilkår og incentiver. Redusert elavgift for vekst i grønn norsk datasenterindustri, samt tiltak for elektrifisering av maritim sektor, er gode eksempler på slike politiske sektortiltak fra 2015.

EUs regiontankegang underbygger økt kraftutveksling

OED presenterer forslag om endringer i Energiloven for å åpne for økt kraftutveksling. Eksport av ren, norsk kraft til markeder med behov for omstilling av egen energiportefølje er et sentralt klimatiltak og en god måte å øke verdiskapningen fra norske fornybarressurser. Kraftkabler som mellomlandsforbindelser mellom Norden og fossiltunge kraftmarkeder i Europa er tiltak som Bellona fortsetter å gi sin støtte til. At Norden som region kan eksportere ren kraft mot det nordlige europeiske kontinentet, er også i tråd med den regiontankegangen som EUs energi- og klimapolitikk vektlegger.

Energisystemer i endring utfordrer «det grønne batteriet»

De foreslåtte endringer må imidlertid også sees i lys av energimarkedenes pågående omveltninger. Politiske incentiver og teknologisk innovasjon i ny fornybar kombinert med energilagring har gitt økt opptak og fallende installasjonskostnader for slike løsninger. Dette skaper en økende desentralisering (distribuert produksjon) i flere kraftmarkeder. Et ønske om nasjonal energisikkerhet i flere europeiske land, forsterket i kjølvannet av geopolitiske konflikter med sentrale energinasjoner som Ukraina og Russland, skaper ekstra incentiv for lokal og selvforsynt energiproduksjon og -balansering. Fokus på nasjonal energisikkerhet har også resultert i utvikling av kapasitetsmarkeder i flere europeiske land. I enkelte markeder har nasjonale reservekraftløsninger fått gunstigere vilkår enn mellomlandsforbindelser inn i kraftmarkedshandelen (handelsløsninger som day-ahead versus intraday), en faktor som vil utfordre lønnsomheten i kabelprosjekter.

Tanken om Norge og Norden som «det grønne batteri», med vannkraft som et regulerende batteri for kraftmarkeder preget av ujevn vind- og solkraft andre steder i Europa, lever videre - men utfordres stadig mer av endringene beskrevet over.

Under følger Bellonas kortfattede kommentarer til de konkrete endringsforslag i Energiloven § 4-2.

Bellonas kommentar til endringsforslagene

Endring av energiloven § 4-2 første ledd

OED foreslår å endre energiloven § 4-2 første ledd, slik at andre aktører enn den systemansvarlige (Statnett) kan eie og drive utenlandsforbindelser, men under opprettholdelse dagens konsesjonsordning. Bellona er positiv til endringsforslaget, under forutsetning og antakelse om at følgende momenter etterleves til fulle:

- Systemoperatør (Statnett) involveres på et tidligst mulig tidspunkt, for å sikre at de nødvendige utredninger og tiltak implementeres for å bevare fortsatt optimal drift og kapasitetstilgang i det norske kraftsystemet. Den overordnende, nasjonale nettutviklingsplanleggingen må sikre at eventuelle nye mellomlandsforbindelser ikke går på bekostning av ny kraftkrevende industriaktivitet på norsk side.
- Konsesjonsbehandlende departement (OED) gjør en fullverdig vurdering av den totale samfunnsøkonomiske lønnsomheten i eventuelle nye kabelprosjekter, herunder også miljøpåvirkninger. Overordnet samfunnsøkonomisk (og ikke bare bedrifts-/prosjektøkonomisk) lønnsomhet må være en forutsetning for konsesjon til nye kabelprosjekter.

Opphevelse av energiloven § 4-2 tredje ledd

Bellona har ingen kommentar til OEDs forslag om å fjerne informasjonsplikten generelt. Vi merker oss imidlertid følgende formulering i foreslått ny § 4-2:

«For mindre utenlandsforbindelser til lokal forsyning *i grenseområder kan det gjøres en forenklet vurdering av om konsesjon bør gis. Vilkår i konsesjonen kan tilpasses forbindelsens lokale karakter.*»

Dersom en slik formulering forenkler muligheten for nettutvikling på tvers av nordkalotten, som igjen vil muliggjøre økt fornybarsatsning og tilrettelegge for kraftkrevende industriell verdiskapning i Nord-Norge og Finnmark spesielt, er Bellona positiv til en slik lovendring.

Med vennlig hilsen,

Hallstein Havåg
Fagsjef

Runa Haug Khoury
Seniorrådgiver Energi og Industri